

Герасименко Ярослав,
Інститут мистецтв, спеціальність «Дизайн»
Науковий керівник: **Крижанівський Олександр Анатолійович,**
кандидат архітектури,
доцент кафедри дизайну Інституту мистецтв

ВИЗНАЧАЛЬНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФУНКЦІОНАЛЬНУ ОРГАНІЗАЦІЮ ЛАНДШАФТНОГО БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. У статті визначено та проаналізовано фактори впливу на функціональну організацію ландшафтного благоустрою території навчальних закладів, а саме: спеціалізація навчального закладу, географічне розташування, площа території, структура навчального процесу, вимоги до навчально-технічної бази, функціональне зонування території, санітарно-гігієнічні вимоги до прибудинкової території.

Ключові слова: передпроектний аналіз території; аналіз факторів; ландшафтний дизайн території навчальних закладів; функціональне зонування.

Актуальність теми. Після розпаду СРСР українські навчальні заклади отримали у спадок морально і технічно застарілу інфраструктуру, що не відповідає сучасним європейським нормам. У радянський період проблемі раціонального використання території закладів освіти, підвищенню функціональних та естетичних показників навчального простору вишів приділялося недостатньо уваги; були відсутні дизайнерські школи з ландшафтного благоустрою. З набуттям Україною незалежності та інтеграцією в європейський культурно-освітній простір, вітчизняні виші стають на шлях автономності. У середньостроковій перспективі Україна поглиблюватиме інтеграцію з Європейським союзом, а відтак вітчизняна освітня галузь має бути готовою презентувати себе належним чином. Українські виші, у першу чергу Київський університет імені Бориса Грінченка, мають значний навчально-методичний потенціал для конкурування на ринку освітніх послуг Європи. Забезпечити успіх може, у томі числі, узнаваний корпоративний стиль університету, невід'ємною складовою якого є функціонально організований навчальний простір. У поданій статті розглянемо основні фактори, що впливають на функціональну організацію ландшафтного благоустрою території навчального закладу.

Ландшафтний благоустрій навчальних закладів є окремим напрямом в ландшафтному дизайні, оскільки потребує особливих підходів до організації простору. Разом з тим, методи, засоби та принципи проектування і реалізації ландшафтного благоустрою значною мірою збігаються. Відмінності з благоустроєм, наприклад малих садів, полягають в тому, що до території навчального закладу висувуються більш широкі санітарно-гігієнічні вимоги, прибудинкова площа має використовуватись раціонально і у відповідності до

функціональних вимог навчального процесу. В Україні досвід ландшафтної організації благоустрою для навчальних закладів наразі знаходиться на недостатньому рівні. Державні ВНЗ цьому мало приділяють уваги, пріоритети фінансування зосереджуються лише на модернізації науково-технічної бази. Тому для українських навчальних закладів в якості прикладів ландшафтного оформлення більш актуальними є навчальні корпуси: Гарвардського університету (США) [1]; Трінті Коледж в Торонто (Канада) [2]; Ексетерського університету (Велика Британія) [3]; початкової школи в Андовері у графстві Гемпшир (Велика Британія) [4]; Мельбурнського королівського технологічного університету (Австралія) [5], Школи мистецтва, дизайну та медіа Університету Наньянга (Сингапур) [6]. Ландшафтний благоустрій у вищезазначених освітніх закладах, як правило має функціональне призначення. Естетична складова частіше підпорядковується функціональному зонуванню.

Сучасні світові тенденції в ландшафтному дизайні, в тому числі ландшафтного благоустрою навчальних закладів, тяжіють до мінімалістичних концепцій організації простору. Гра аскетичних форм, колірних переходів, фактур, в поєднанні з рослинністю та рельєфом, створюють стильну і функціональну ландшафтну композицію. Вдале вечірнє підсвічування значно підкреслює кожен елемент композиції, робить задум більш виразним. Мінімалістичні сади дозволяють за відносно невеликі кошти створити стильний і водночас практичний простір. Такі сади спрощують завдання садівнику, краще піддаються догляду, прибиранню, потребують менших затрат на підтримку в належному вигляді.

Стан інфраструктури вишів є одною з провідних складових їх іміджу. Ландшафтний благоустрій території будь якого вишу створює перше враження про внутрішню корпоративну культуру. Раціонально організований благоустрій створює санітарно-гігієнічний мікроклімат прилеглої території, впливає на санітарно-гігієнічні умови в навчальних приміщеннях. Озеленення має сорбуючі властивості, вбирає пил, шум, зберігає вологість повітря. Це особливо доречно коли прилегла до навчального закладу територія використовується для проведення спортивних, культмасових заходів.

У результаті проведеного аналізу зарубіжного досвіду організації середовища навчальних закладів можна виділити такі фактори, що впливають на функціональну організацію ландшафтного благоустрою території навчальних закладів:

1. *Спеціалізація навчального закладу* – цей фактор обумовлює специфіку навчального процесу, у відповідності до чого мають бути закладені ергономічні показники, наприклад східців, пандусів, малих архітектурних форм, спортивних майданчиків тощо. Якщо навчальний заклад спеціалізується на вихованні та підготовці дітей з обмеженими фізичними можливостями, вадами зору чи опорно-рухового апарату, вся прилегла інфраструктура навчального закладу має враховувати їхні специфічні потреби. Східці мають бути обладнані пандусами, додатковими поручнями для різного зросту, доріжки повинні мати рельєфні смуги.

2. *Географічне розташування* – здійснюється оцінка розташування в місті (селищі), прилеглих до навчального закладу об'єктів, транспортне сполучення, розташування найближчих транспортних шляхів тощо.
3. *Площа території* є визначальною при плануванні функціональних зон, озеленення, оцінці витрат на реконструкцію та обслуговування.
4. *Структура навчального процесу* – для ландшафтного дизайнера означає врахування специфіки навчального процесу відповідно до напрямків підготовки, тематичної направленості, календарного плану, сезонів.
5. *Вимоги до навчально-технічної бази* – означає необхідність врахування ландшафтным дизайнером потреб навчально-технічної бази відповідно до навчального процесу, чи раціоналізацію використання прилеглої до навчального закладу території шляхом розширення інфраструктурних можливостей, поліпшення зонування простору тощо.
6. *Зонування* як критерій означає дослідження функціональних зон території, найбільш зручних шляхів пересування територією у відповідності до розташування входних груп будівлі, доцільність функціональної раціоналізації простору.
7. *Санітарно-гігієнічні вимоги до прибудинкової території* – це вимоги щодо штатних санітарно-гігієнічних умов, в яких може здійснюватися навчальний процес. Необхідно враховувати такі вимоги при проектуванні і реконструкції прибудинкового благоустрою навчального закладу, забезпечити санітарно-гігієнічні умови після реконструкції засобами ландшафтного благоустрою. Озеленення є провідним засобом ландшафтної організації простору при створенні комфортних умов.
8. *Комунікації* – означає дослідження наявних комунікацій відповідно до генплану (електрообладнання, водопроводи, каналізація тощо), внесених змін в процесі експлуатації, врахування розміщення комунікацій при проектуванні благоустрою.

Висновки. Процес проектування ландшафтного благоустрою передбачає проведення передпроектного аналізу факторів, що впливають на функціональну організацію території, в контексті нової проектної концепції, яка забезпечує ергономічні, санітарно-гігієнічні, функціональні та естетичні умови благоустрою території навчального закладу. Урахування цих факторів, виходячи з потреб навчально-технічної бази, є запорукою комфортного навчального простору і його ефективного використання за призначенням.

ПОСИЛАННЯ

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гарвардський_університет
<http://www.harvard.edu>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://www.trinity.utoronto.ca/prospective/>
<http://bloglandshafta.com/?p=4472>

3. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL: <http://www.exeter.ac.uk>
<http://rdh.ru/menu/arkhitektoora/17959-studencheskij-tsentr-ekseterskogo-universiteta-the-forum-ot-wilkinson-eyre-architects/>
4. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL: <http://garsy.com/en/project/courtyard-endeavour-primary-school>
5. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL: <http://www.rmit.edu.au>
6. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL: <http://www.adm.ntu.edu.sg/Pages/index.aspx>
7. <http://art-ginkgo.com/content/view/772/14/>